

József (1682–1748) országbíró, a Wesselényi-féle összeesküvés vezető tagja, Nádasdy Ferenc (1625–1671) országbíró, valamint a nemzeti könyvtárat alapító Ferenc apjának, Széchényi Zsigmondnak (1720–1769) egy-egy kötete. Jóval köztudottabb, hogy e könyvtár mondhatja magáénak Dessewffy Miklós (1771–1843) költő és politikus, valamint családja büdzentmihályi könyvtárának számos értékét.

Egy tudományos munkát, gyűjteményi katalógust a benne feltárt új megállapítások, adatok, továbbá a logikus szerkezete, áttekinthetősége alapján szokás értékelni. Ilyen szempontok szerint mérlegelve ez a kötet méltóképpen sorakozik Ojtozi Eszter korábbi katalógusaihoz. Érdemes utalni arra is, hogy a 17. századi külföldi könyvek két katalógusának anyagát régi nyilvántartások segítségével gyűjtötte ki a szerző a könyvtár raktáraiból. Ez a szakismereket és szorgalmat igénylő feltárási módszer például és biztatásul szolgálhat sok hasonló feladatra vállalkozó könyvtáros számára. Maga a kötet pedig olyan elismerésre méltó, szakszerű munka, amelyet egyaránt haszonnal fognak forgatni a magyar könyv-, könyvtár- és művelődéstörténet kutatói.

SOLTÉSZ ZOLTÁNNÉ

Füzesné Hudák Julianna: Élő örökség. A Kner Nyomdaipari Múzeum negyedszázados története. Gyoma, 1995. 48 l. (A Kner Nyomdaipari Múzeum 27. füzet.)

A Kner-nyomda alapításának 75. évfordulójára emlékeztek 1957-ben. Ebből az alkalomból – Malatinszky Lajos, a nyomda egykori mester-szedőjének, Kner Imre bizalmasának vezetésével – alkalmi kiállítást rendeztek, majd ennek sikerét és az érdeklődést látva alakult ki a „házi múzeum”, mely azonban nem volt nyilvános, csak a nyomda vendégei és egy-egy neves közéleti személy láthatta. Csak a Békés megyei nyomdák kényszerű egyesülése után merült fel a múzeumalapítás gondolata. Létrehozását Botyánszky Pál, Malatinszky Lajos és Haiman György (a

nyomda hajdani betűszedője, de ekkor már a Nyomdaipari Tröszt vezérigazgatója) kezdeményezte, szorgalmazta, és járta végig a múzeum-má nyilvánítás rögzös útját. A Művelődési Minisztérium 1967. december 21-én engedélyezte a volt Kner Imre-házban nyomdaipari muzeális közgyűjtemény létesítését és működését. Az alapítók szerencsés időszakban álltak elő elképzeléseikkel, hiszen a nyomda törekvései egybeestek a Múzeumi Főosztály elhatározásával, hogy valamennyi iparág területén alakuljanak ki olyan muzeális gyűjtemények, melyek képesek bemutatni az adott iparág fejlődését oly módon, hogy összegyűjtik a vele kapcsolatos tárgyi, és archív emlékeket. Az egész országban ekkor keletkeztek a szakmúzeumok, s ennek legfőbb szorgalmazója a minisztériumban dolgozó Kiss László volt.

A Kner Nyomdaipari Múzeum első kiállítása 1970 nyarán nyílt meg, s máig az egyetlen ilyen jellegű múzeumunk. Helyének – remek ötlettel – a Kozma Lajos tervezte, népies barokk stílusú Kner-villát szemelték ki, s ezt az elképzelést a gyomai tanács is támogatta. A jelenlegi kiállítás a felajánlott épületben 1982-ben nyílt meg. A nyomda történetét végigkövető kiállítás kalauzát Füzesné Hudák Julianna adja most az olvasók és múzeumlátogatók kezébe, aki 1985-től tevékenyen vett részt a kalódó tárgyi anyag összegyűjtésében.

A múzeum látnivalóinak jelentős részét az 1882–1944 között működött Kner-nyomda felszerelése, betű- és díszítőanyaga, az elkészült nyomtatványok, könyvek képezik. Knerék kezdetről fogva nagy gondot fordítottak kiadványaik, nyomtatványaik megőrzésére. A gépeket sajnos az államosítás és az 1950-es évek ún. „vasgyűjtő napok” teljesen megsemmisítették. Levelezésük a két világháború közötti magyar szellemi – főleg irodalmi – életre vonatkozó adatok kiaknázhatatlan tárháza. Ennek a hatalmas kultúr-kincsnek a sorsa is eléggé hányatott volt, egyik helyről a másikra szállították, míg azután a Gyulai Levéltárba került, ahol ma is kutatható. Számos nyomdatörténeti és irodalomtörténeti mű merített gazdag anyagából.

KÖHEGYI MIHÁLY